

Budgetunderlag 2022-2024

Genom strategiskt arbete med målet en hållbar, samtida och vidgad slöjd- och hantverkssektor bidrar Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH) till att främja allas möjlighet till kulturupplevelser. Områdets ämnesutveckling, multipla publiceringsformer och vitalitet vilar på kulturarvets grund.

NFH har ett nära samarbete med regionerna, de ca 60 hemslöjdskonsulenterna och deras huvudmän, region, länsmuseum eller ideellt föreningsliv. Aktivt samarbete med minoriteters- och urfolksorganisationer har hög prioritet.

Främjande genom fördelning av bidrag är ur ekonomisk synvinkel den största delen av verksamheten, cirka 84% av myndighetens anslag fördelas som organisations-, verksamhets- eller projektbidrag. Resterande 16% används till fortbildning och samordning samt till en nationell utvecklingstjänst på deltid.

Den allvarsamma situation som professionella slöjdare, hantverkare och kulturarvspraktiker hamnat i på grund av pandemin i kombination med områdets låga grad av organisering och avsaknaden av avtals- och rättighetsstrukturer innebär att myndigheten beslutat att omprioritera sin budget inför 2021 – 2022. Syftet är att frigöra resurser till förmån för projektmedel och andra insatser riktade mot professionella utövare. NFH ska verka för att skapa rimliga förutsättningar för att kunna försörja sig som professionell praktiker inom kulturarvsfältet.

Myndigheten arbetar utifrån de mål och den organisationsstyrning som anges i regleringsbrev för att på bästa sätt tillsammans med områdets aktörer utveckla och förnya slöjd- och hantverksområdet i hela landet på ett likvärdigt sätt.

Kultur i hela landet

Slöjdsfären bygger på nätverk, föreningsliv, slöjdföretagare och regional konsulentverksamhet. Slöjd diskuteras sällan på kultursidor men utövas, upplevs och förs vidare av professionella utövare och amatörer, i barnverksamhet och kulturskolor, i öppna verkstäder, i integrationsverksamhet och i vårdverksamheter.

Via stöd till ideellt föreningsliv, projektbidrag till utövare och nationell utvecklarverksamhet stöttar Nämnden för hemslöjdsfrågor områdets kulturella infrastruktur i att skapa förutsättningar för slöjd i hela landet på ett likvärdigt sätt.

När samhället stänger ner, pågår slöjden.

Kulturella och kreativa näringar

Slöjd och hantverk är småskalig lokal produktion som ofta befinner sig i en rural kontext. Publiceringsformerna är många, utställningar, poddar, slöjd i offentliga rum men också slöjd för offentliga rum. Kurser och workshops hålls ofta i samverkan med mat- eller trädgårdshantverk.

Förutsättningar för professionellt slöjdutövande är utbildning på alla nivåer, ett aktivt arbete kring gesäll och mästarbrev samt näringspolitisk förståelse av små- och mikroföretagares verksamhetsvillkor. Professionella slöjdare bidrar till besöksmålnäring och regional attraktionskraft men omfattas sällan av utvecklingsinsatser trots att, när slöjd tar plats på museer och utställningshallar, manifesteras det stora intresset för området genom publikrekord.

Alla goda värden och det breda utövandet till trots har området en bräcklig struktur som behöver förstärkas för att området och de professionella utövarna skall kunna fortsätta som yrkesverksamma och utvecklas fullt ut. Genom ett ökat stöd till området kan samhällsvinster göras samtidigt som området utvecklas

Pandemin har tydliggjort bristerna i slöjden som näringsgren, branschorganisation saknas liksom hållbara avtal. Krisstöden har inte fångat upp näringsidkare med enskild firma vilket drabbat slöjd- och kulturarvsfältet hårt.

Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor

Genom att arbeta med ett vidgat slöjdbegrepp och en samtida förståelse av området bidrar Nämnden för hemslöjdsfrågor till att främja allas möjlighet till kulturupplevelser. Den samtida tolkningen av hemslöjd rymmer bland annat kulturhantverk, gerillaslöjd, romskt hantverk, duodji, professionellt utövande och deltagarkultur. De många uttryckssätten och epiteterna visar på områdets styrka och dynamik.

Slöjd som kulturform är mycket tillgänglig och inte socialt strukturerad, skillnaderna mellan slöjdande och slöjdintresserade personer som är hög eller lågutbildade, personer som har hög eller låg socialgruppstillhörighet, personer som är boende på landsbygd eller i stad är mycket liten (SOM undersökningen).

Vi pratar om hemslöjd men också samhällsslöjd, den som håller oss samman.

Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Slöjdområdet har låga trösklar, små barn lär sig att slöjda på förskolor. Slöjden övar kreativiteten, ökar förståelsen för material, form och hållbarhet. Slöjden är också en inkörsport till andra kreativa uttryckssätt.

Barn behöver slöjda och aktivt skapa för att förstå processer och utveckla sin egen skapande förmåga. Unga vuxna uttrycker sig genom slöjd, återbruk och lajvhantverk.

Handens bildning är betydelsefull för resten av livet.

Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,

Slöjd är levande kulturarv. En deltagarkultur som använder, utövar och utvecklar immateriellt kulturarv. I avsaknad av institutioner inom området, som i låg grad är akademiskt, står ideellt föreningsliv, regionala slöjdkonsulenter och utövare för arrangörskap av aktiviteter.

Inom ramen för noden Traditionell hantverkskunskap samverkar Nämnden för hemslöjdsfrågor med andra myndigheter, föreningsliv och traditionsbärare kring vidareförande och utveckling av traditionella slöjd- och hantverkskunskaper.

Agenda 2030

Under det fleråriga temat Strategisk slöjd samverkar Nämnden för hemslöjdsfrågor med regionala slöjdkonsulenter och deras huvudmän. Med Agenda 2030 som redskap utforskas slöjden och det omgivande samhället. Nya läsningar görs av uppdrag och mål, samarbeten initieras och kraften hittas i situationer som kräver utveckling och omförhandling.

Nya berättelser om slöjd växer fram i samarbete med forskare, utövare och kommunikatörer. Slöjden tar nya platser och roller i anspråk, allt är möjligt med traditionen som grund och en klar analys av samtiden. Gemensamt ställs frågor om hur slöjd kan beskrivas och vad som händer när berättelserna ändras? Är slöjdkunskaper användbara utanför slöjdsfären?

Platser och plattformar utformas med "låga trösklar" och är öppna, utmaningar vänds till fördelar. Slöjd som mål, slöjd som medel.

Beräkning 2022–2024

Nämndens budgetförslag 2022–2024 redovisas anslagsvis (belopp i tkr). Förslaget är beräknat på det nu aktuella kostnadsläget, pris- och löneomräkning av anslaget har skett med 1,3 % per år under 2022 till 2024.

Anslag	Utfall år -1 2020	Prognos år 0 2021	Beräknat år 1 2022	Beräknat år 2 2023	Beräknat år 3 2024
4:3 ap 1 Nämnden för hemslöjdsfrågor	2 604 tkr	2 613 tkr	3 347 tkr	3 390 tkr	3 434 tkr
4:3 ap 2 Främjande av hemslöjd	9 131 tkr	9 154 tkr	12 271 tkr	12 430 tkr	12 592 tkr
Summa totalt	11 745 tkr	11 767 tkr	15 618 tkr	15 820 tkr	16 026 tkr

Budgetunderlag 2022 – 2024

Nämnden för hemslöjdsfrågors, NFHs, förslag utan inbördes prioritering:

- **Ökning med 700 tkr till anslag 4:3 ap.1**

Förstärkning av ramanslag 700 tkr utöver pris och löneomräkning 1,32%, avseende en kommunikationstjänst till Nämnden för hemslöjdsfrågors kansli. NFH arrangerar konferenser, seminarier och rundabordsamtal för kunskapsutbyte och kunskapsspridning. Det är av stor vikt att de resultat som kommer ur genomförda projekt och organisationers arbete ges spridning.

NFHs kansli belastas med kostnaden för 2,5 tjänster, nämndens möten och administrativa kostnader inklusive resor. För bibehållen bemanning behöver anslaget under perioden utökas.

- **Ökning med 3 mkr till anslag 4:3 ap.2**

Förstärkning av ramanslag med 2 mkr utöver pris och löneomräkning 1,32% till fördelning av projektbidrag

Mellan 2018 och 2020 har antalet ansökningar om projektbidrag ökat med ca 350% och den ansökta summan med ca 230%. Till del handlar detta om att NFH genomförde två utlysningar 2020, varav den ena var riktad som ett stöd till professionella utövare med ett fast belopp om 30 tkr (utan fast belopp hade ökningen av ansökt summa varit betydligt högre).

Förstärkning av ramanslag med 1 mkr till fördelning av bidrag till ideellt föreningsliv/civilsamhälle för insatser riktade mot immateriellt kulturarv vilket kan innehålla möjlighet till praktiskt utforskande arbete samt praktiskt vidareförande av kunskap.